PRAVDA (DŽŇÁNAJÓGA)

Je paradoxní, jak se v duchovní oblasti všichni snaží poznat to, co nemůže být poznáno. Velcí svatí se shodují v tvrzení, že Pravdu nikdy nemůžete poznat. Co má tedy duchovní hledající dělat? Nemůže poznat Pravdu, ani zastavit své dotazování. Pravdu nemůžeme poznat, ale můžeme se jí stát, protože Pravdou už jsme.

Otevřete okna své mysli, aby mohla Pravda vstoupit odkudkoliv. Upusťte od posuzování lidí či náboženství, se kterými se setkáváte. Uskutečnění Pravdy překračuje schopnosti rozumového uvažování, ale není s ním v rozporu. Poznání Pravdy prostřednictvím osobního vhledu nepopírá logiku, ale přesahuje její možnosti. Proto se nejprve snažte, jak nejvíce můžete, všemu racionálně porozumět. Časem se dostanete do bodu, kde rozumové pochopení končí, a vy se pohroužíte do stavu Pravdy.

Všechno podléhá změně a zániku, ale zároveň je ve všem pomíjivém skryto něco, co nikdy neumírá. Naše tělo podléhá neustálé změně a v každém okamžiku odchází. Přesto je i v našem těle něco, co nikdy nezanikne. Ten, kdo spatřuje to, co ve smrtelném těle nikdy nezemře, je tím, kdo skutečně vidí.

Všichni svatí mluví o tom, že Pravdu nemůžeme získat odnikud zvnějšku. Pravda v nás již existuje. To je základní princip. Nekonečná a věčná Pravda je všude, a proto je také v lidských bytostech. Podstatný rozdíl mezi životem lidských bytostí a ostatními tvory je v tom, že pouze člověk má možnost si ve svém těle nekonečnou Pravdu uvědomit. Jen lidé mohou zažít nekonečnou Pravdu, která je stále všudypřítomná.

Pravda je nejdůležitějším prvkem v životě. Jen Pravda osvobozuje, a Pravda je Bůh. Měli bychom objevit Pravdu v nás tak, jak existuje.

Přestat se ztotožňovat s fyzickým tělem je vrcholem duchovnosti. Zemře-li potom naše tělo, my zůstáváme, protože jsme se nikdy nezrodili. Jsme Pravdou. Jednoho dne musíme dospět k tomuto uvědomění. Existovali jsme i před tím, než jsme měli tělo, a budeme dále existovat i po opuštění tohoto těla. Jsme věční. Existence je věčná. Naše existence je vědomá Existence - Vědomí samo.

Když mluvím a vy nasloucháte, je to hovor o Pravdě. Není to bytí s Pravdou. Vztahujeme se k Pravdě pomocí slov, ale nemáme zážitek Pravdy. Dojde-li k uvědomění si Pravdy, nastane naprosté ticho.

Je-li Pravda všude a tedy také v naší vlastní existenci, vyvstává otázka, proč máme sklon ji hledat někde jinde? Odpovědí je, že potřebujete nějakého učitele - někoho, kdo by vás vedl k nalezení všudypřítomné Pravdy ve vašem vlastním Já, ve vaší vlastní existenci. Tímto učitelem může být jen ten, kdo již sám Pravdu nalezl.

Nejvyšší Pravdou je poznání, že jsme nekonečným Duchem. Tento Duch nemůže nikdy zemřít, protože nikdy nebyl zrozen. Naše tělo určitě dospěje ke svému konci - bylo zrozeno, a proto zemře. Ale Duch, v těle přebývající, je nekonečný. Nic ho nemůže ohrozit.

Život se skládá ze dvou částí. Jednou částí je náš vnější život, který zahrnuje různé činnosti a vztahy ve světě. Druhou částí je pravda v nás, naše vnitřní skutečnost.

Vědomým uskutečněním vnitřní Pravdy v nás skryté dosáhneme stupně, kdy poznáme, že naše existence není jen fyzická. Ve fyzickém těle existuje i něco jiného, co není fyzické - energie, kterou nazýváme „Duchem neboli božským prvkem“. Tento božský prvek by neměl být podřízen fyzickému.

Na začátku duchovní cesty se porozumění odehrává nejvíce pomocí slov. Potom ale přichází čas, kdy již slova svůj účel splnila. Potom se komunikace mezi hledajícím a Guruem nebo Bohem odehrává jinak než prostřednictvím slov. Potom začne probíhat vztah srdce a lásky - je to hlubší satsang. To, co nemůže být poznáno myslí, je pochopeno srdcem. Mysl má své limity, zatímco pochopení srdcem je bez hranic.

Dojde-li k duchovní seberealizaci, k uvědomění toho, čím skutečně jsme, přestává být důležité, zda jsou přítomna slova nebo je ticho. Uvědomění Pravdy však nastává v tichu.

Duchovní poznání nelze získat jen prostřednictvím slov. Slova umožňují jen povrchní porozumění, užitečné na začátku. Jedním z velkých omylů, v současnosti velmi rozšířeným, je přesvědčení, že k duchovnímu poznání stačí čtení knih. Lidé se považují za duchovní, protože čtou a poslouchají duchovně zaměřené přednášky. Je to nešťastné nedorozumění. Slova mají svou hodnotu pouze do určitého stupně. Ticho je hodnotnější než slova.

Pravda existuje. Nemusíte dělat nic jiného než se plně obrátit směrem k ní.

Jednoduchou a přímou cestou je pravdivě se podívat, jak na tom jsme. Pokud shledáte, že máte například tendenci lhát, chovat se hrubě, jste-li chamtiví nebo žárliví, měli byste se snažit svých negativních vlastností zbavit. Když se vám to podaří, vyřeší se tím i všechny vaše ostatní problémy. Je to velmi prosté!

Jste tím, čím jste. Problém je, že nevíte, čím jste. Čím jste, poznáte, když napřete veškeré své síly do hledání odpovědi na tuto otázku až do stavu maximálního vyčerpání.

Já jako Vědomí není konajícím. Veškerá činnost probíhá na úrovni materiální Přírody, a proto Já zůstává stále čisté. Přemýšlejte o tom. Člověk není tím, kdo způsobuje, že se věci dějí. Protože není konajícím, není ani zodpovědným, a tím přestává být i trpícím.

Musíte upustit od mylné představy, že nejste Božstvím. Jednou z cest je proces negativního vylučování. „Já nejsem toto“, „já nejsem tamto“, „já nejsem toto“… Vylučujete vše, co do vaší mysli vstoupí, a nakonec, když již není nic k odstranění, pak to, co zbývá, je tím, čím jste a čím jste vždy byli. Tímto způsobem člověk dospěje k Pravdě o svém skutečném Já, které je také Jástvím všech ostatních!

Je rozdíl mezi poznáním Pravdy a splynutím s Pravdou. Poznávat něco znamená, že jako poznávající existujete odděleně od Pravdy. Myslíte si, že Pravdu lze poznat, ale tak se to nikdy nestane. Pravdou můžete pouze být, protože Pravdou ve skutečnosti stále jste. Stále jste Božstvím, stále jste Vědomím.

Důvodem, proč se nemůžeme vymanit z trápení, zlosti či rozrušenosti, je nevědomost. Příčinou všech těchto potíží je nevědomost. O jakou nevědomost jde především? Neuvědomujeme si, že se mylně ztotožňujeme s tělem. Myslíme si, že jsme tělem. Postupně začneme chápat, že nejsme tělem, ale nekonečným Duchem - Pravdou - Vědomím, které nebylo nikdy zrozeno, a proto také nikdy nezemře. Jsme tím Jediným, Nekonečným. I po tomto poznání pokračuje dál fyzické tělo, ale nezůstává už prostředkem k vyhledávání potěšení. Tělo se stává nástrojem služby s vnitřním pocitem sounáležitosti s Celkem a s Láskou k druhým.

Říkáme, že někdo zemřel. Co vlastně zemřelo? Oddělila se duše. Co je to duše? Kam odešla? Měli byste tuto hádanku rozluštit. V okamžiku smrti už je příliš pozdě, abyste na něco takového přišli. Jste natolik ovládnuti bolestí a utrpením, že v tu chvíli odpověď najít nemůžete.

Mluvíte-li o tom, že jednou zemřete, kdo je tím, co zemře? Uvažujete-li logicky, musíte dojít k závěru, že části vašeho těla umírají každým okamžikem. Tento fakt nemůže nikdo popřít. Průběžný proces odumírání je prokázán lékařskou vědou. Jde o smrt vašeho fyzického těla, ne o vaši vlastní smrt. Kým tedy vlastně jste? Hledejte odpověď. Odhalte to. Kým jste?

Nejsme-li tělem, existuje nějaká jiná pravda než „tělo“? Velmi prosté: Vaše tělo se mění. Není tím samým tělem, které jste měli, když vám bylo pět let. Změnil se váš fyzický vzhled i způsob myšlení. Co se ale nezměnilo je vaše uvědomění si, že jste to stále vy, nyní, i ve věku pěti let. Jestliže se tolik liší těla, která jste měli, když vám bylo pět, patnáct a padesát let, kdo potom jste? Co je to, co se ve vás nemění? Co je tím prvkem, který zůstává stále stejný a nepodléhá změně? Nalezněte to!

Postupně dospějete k pochopení, že ve světě není nic, čeho byste se měli obávat. To, co je trvalé, nemůže být ničím zničeno. To, co je dočasné - tím mám na mysli tělo – nemůžete udržovat navěky. Každý musí jednoho dne zemřít, tak proč se smrti obávat, je-li nevyhnutelná?

Hlavním problémem je to, že se chybně ztotožňujeme s tím, co není naše Já - s tělem, se smysly, s myslí či s intelektem. Tím vším nejste, jste něčím jiným. Co je to „něco jiného“? Měli byste to objevit a vlastní zkušeností zažít.

Jak praví proroci v Upanišadách: „Nakonec je poznáno to, jehož poznáním je ozřejměno všechno.“ Pak již nezbývá nic, co by mohlo být poznáno. Tím jsou naplněny a uspokojeny tři základní lidské touhy: touha po poznání, touha po činnosti a touha po dosažení něčeho. Když se odehraje tento konečný zážitek, člověk je zcela naplněn.

Kým ve skutečnosti jsme? O co vlastně jde v této neustále probíhající hře na jevišti života? Je zajímavé a svým způsobem značně omezené, že se lidé zabývají poznáváním všeho možného, vyjma svého vlastního Já. Jaký je užitek z tolika vědomostí? Znáte tisíce jiných věcí, ale své vlastní Já ne! Není to pošetilé?

Existují dvě já. První je nižší já, osobní já, které bude jednoho dne zničeno. Dále existuje Já, které je Existencí, Pravdou, Bohem, a to bude existovat vždy.

Vaše existence a vaše uvědomování si existence jsou ve vás přítomny současně. Neexistuje dualita. Není to tak, že vaše existence a uvědomování si své existence jsou dvě oddělené věci.

Co je tím posledním? Co je nakonec? Odpovědí je, že nakonec není nic jiného než nekonečné pole Vědomí. Vše je jen Vědomím.

Přestože dávní indičtí zřeci popsali podrobně všechny pravdy, nejdůležitější je osobní zkušenost - převratný zážitek, který se může odehrát v lidském těle. Zřeci popsali nejvyšší skutečnost třemi slovy: Satjam, Gjánam, Anantam. Nejvyšší skutečnost je sama o sobě Existencí (Satjam), která obsahuje princip Vědomí (Gjánam) a Věčnosti (Anantam).

Většina našich problémů pochází z jednoho základního zdroje. Touto společnou příčinou je nevědomost. Nechápeme, jaká je skutečná Pravda a co je naší pravou Existencí. Než prohlédneme, žijeme neustále v nevědomosti, která nabývá různých podob podle osobnosti hledajícího, aktuální situace, vzdělání, kulturního zázemí, vlivu prostředí a vztahů, osobních preferencí atd. Na základě těchto individuálních rozdílů se také liší forma naší nevědomosti.

Nejvyšším poznáním je fakt, že existuje pouze Bůh, Pravda neboli Duch. Pokud spojujeme své bytí s tělem, smysly či myslí, jsme chyceni v klamu. Musíme se dostat ze své mylné představy, že jsme od Boha odděleni. Je to jen naše iluze, protože ve skutečnosti žádné oddělení od Celku není vůbec možné. Je to jen naše nevědomost, že nenahlížíme, jak věci doopravdy jsou. To je celá pravda. Všechny další teorie a úvahy jsou neúplné a nevystihují plně Pravdu.

Všechna moudrost se už v nás nachází. Jejím nositelem je Duch. Bohužel však ještě nejsme s tímto zdrojem moudrosti v kontaktu, a tak se prostřednictvím slov ptáme a dostáváme odpovědi. Moc nás to k moudrosti nepřiblíží, ale co dělat jiného?

Veliký světec Šankara v souvislostí s Pravdou a iluzí uváděl následující příklad. Je to jako bychom za šera kráčeli po silnici. Kousek před námi leží kousek provazu, ale my s hrůzou uskočíme s klamnou představou, že je to had. Když si posvítíme, zjistíme, že na silnici leží jenom provaz, a že jsme se strachovali zbytečně. I ve chvíli, kdy to s námi cuklo a roztřásla se nám kolena v úleku z hada, to byl jen pouhý provaz. Byla to jen iluze vytvořená v naší mysli. Potřebovali jsme světlo, abychom zjistili, co na silnici opravdu leží.

Sankhjajóga (cesta poznání a zříkání se) a karmajóga (cesta nesobecké činnosti) jsou dvě na sobě nezávislé duchovní cesty. Zatímco cesta nesobecké činnosti je poměrně snadná, cesta poznání bývá obtížná a křivolaká. Se zohledněním těchto odlišností proto Pán v Bhagavadgítě prohlašuje, že je obtížné následovat cestu poznání bez toho, aniž by se hledající předtím věnoval také nesobecké službě. Aspirant může věřit, že celý fyzický svět je jen neskutečným snem a jedinou realitou je Brahma, ale pokud jeho srdce ještě není čisté (stále podléhá přitažlivosti a averzi, hněvu a chtivosti) a on začne na základě svého silného intelektuálního přesvědčení rovnou praktikovat Sankhjajógu, aniž by předtím usiloval o pročištění, bude pro něj dosažení dokonalosti pomocí této cesty obtížné.

Tělo můžeme přirovnat k poli. V tomto těle je ale ještě další princip, který si tělo uvědomuje. Je to Poznávající, který tělo pozoruje. Každý to musí vnímat. Uvědomujeme si: „Tohle je moje tělo a já o něm vím. Moje rozpoznávání těla je tedy něco odděleného od těla samotného.“ Máme tělo a zároveň jakýsi faktor, který si ho uvědomuje. Jinými slovy v nás existuje pole a Ten, kdo ho poznává. Existují dva odlišné faktory - tělo a princip, který poznává a uvědomuje si. Ve skutečnosti je tím Poznávajícím ve všech tělech sám Bůh. Jsme součástí nekonečného Vědomí.

Skutečnými svatými nazýváme duchovně realizované lidi, kteří vnímají své pravé Já. Ti prohlašují, že vše je Vědomí. Mluví o tom, že v určitém smyslu i rozdělení na vědomé a nevědomé je jen mentální, vytvořené myslí. Tvrdí, že ve skutečnosti tomu tak není. Podle nich existuje jen ničím neomezené pole Vědomí. Věčné a neohraničené. Nic jiného než toto vědomí.

Mluví-li se o neomezenosti, znamená to, že je to mimo chápání mysli. Mysl nemůže pochopit něco, co existuje bez ohraničení. Mysl může uvažovat o něčem, co

je nějak vymezeno. Můžete se o to sami pokusit. Začnete-li myslet na nekonečno, shledáte, že po určité době zanikají myšlenky. Myšlenky se ztratí, začnete-li přemýšlet o nekonečném a neohraničeném. Sama mysl se začne vytrácet.

K čemu jinému je jakákoli duchovní praxe než k rozšíření vědomí? Všechny techniky mají za cíl rozvíjení vědomí a uvědomování si. Jde o prvek poznání. Člověk si uvědomuje víc a víc věcí. Čím vědomější člověk je, tím můžeme očekávat, že je blíže Pravdě.

Kdo si koho uvědomuje, když nastane stav duchovní seberealizace? Podle běžného chápání musí být někdo, kdo poznává, a něco, co je poznáváno. Na to duchovní osobnosti odpovídají: „Já realizuje Já.“ Není tu nic jiného než Já, Átman. Vědomí se na svém vrcholu stává Vědomím Vědomí. To je osvícení. Jde o zážitek odehrávající se za myslí a myšlenkami.

I jediná kapitola Bhagavadgíty, například třináctá kapitola, by postačila k tomu, aby se vám otevřela nejvyšší Pravda. V této kapitole najdete řešení všech svých problémů. Pouhé první tři verše o poli a jeho Pozorovateli dokáží váš život odlehčit. Rozlišováním mezi tělem a Tím, kdo si ho uvědomuje, se vaše vědomí rozšiřuje.

Záleží na každém z vás, jak si chcete pojmenovat jedinou věčnou Existenci neboli Pravdu neboli Boha. Pravda je stále stejná, přestože si ji lidé vykládají různými způsoby.

Záblesky poznání nepřicházejí prostřednictvím našich očí, ale skrze prozření moudrosti v nás. Až v sobě jednou spatříme Pravdu, neuvidíme potom ani kolem sebe nic jiného než Pravdu. Rozdíly mezi vnitřním a vnějším se zcela rozplynou a bude existovat jen jediná Pravda.